

ЕКСПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Скандинавські країни є постіндустріальними, оскільки найбільшу частку ВВП (понад 60%) по секторах походження займає сфера послуг. Їх відмінною особливістю є розвинене приватне підприємництво, яке активно впроваджує інновації, передові ІТ-системи. В результаті провідними галузями національних економік є машинобудування, виробництвом вітроенергетичних установок, енергозберігаючого обладнання для житлово-комунального господарства, нафтовидобувна промисловість, розвинене ресурсозберігаюче та екологічно безпечне сільське господарством тощо. Особливістю розвитку промисловості є кооперація потужних концернів і невеликих самостійних підприємств, фірм, в результаті чого відбувається вигідне поєднання техніко-економічних переваг великого виробництва з дешевизною робочої сили і обладнання середніх і дрібних підприємств.

Аналізуючи зовнішньоторговельну діяльність Скандинавських країн, можна відзначити, що за рахунок якісної продукції, що експортується, відбувається зростання економіки. При цьому структура експорту товарів достатньо диверсифікована у Швеції і Данії, а у Норвегії інша ситуація – понад 60% експорту становлять мінеральні продукти. Отже, основними експортованими товарами Скандинавських країн є нафта і перероблені нафтопродукти, природний газ, автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, медичні і фармацевтичні товари, машини і обладнання, які генерують енергію, а також сільськогосподарська продукція – свіжа риба, охолоджені рибопродукти, м'ясо і м'ясопродукти. Найбільш значущими галузями експорту послуг Скандинавських країн є телекомунікаційні, комп'ютерні, інформаційні послуги, транспортні послуги та

міжнародні морські перевезення, туризм. Основними зовнішньоторговельними партнерами виступають країни Західної Європи і США.

Експорт товарів Швеції і Данії в 2015 р. скоротився на 15% в порівнянні з 2014 р., але це тільки в доларовому еквіваленті. Якщо ж розглядати експорт товарів в національній валюті (крони), то спостерігається збільшення на 5% в Швеції і на 3,5% в Данії в 2015 р. Це можна пояснити тим, що 2015 р. номінальний курс шведської крони знизився в порівнянні з 2014 р. на 20%, в 2016 р. в порівнянні з 2015 р. на 8%. З січня 2013 р. по січень 2016 р. долар США піднявся по відношенню до датської крони на 21,96%. З одного боку, це не негативний фактор, а навпаки, фактор, що стимулює економіку, інструмент грошово-кредитної політики, для підвищення інфляції, яка в цих країнах на нульовому рівні, до 2-3%. З іншого боку, збільшення експорту відбувалося не тільки у вартісному, а й в кількісному вираженні. Цей факт надалі передбачає значні витрати на фактори виробництва для отримання тієї ж грошової маси в доларовому еквіваленті.

На початок 2014 р. ефективний курс норвезької крони досяг свого найвищого значення з 1986 р. Однак у зв'язку з динамікою світових цін на нафту, зниженням активності в нафтогазовій галузі, норвезька крона прискорила падіння, в результаті протягом 2015 р. вона подешевшала на 30% по відношенню до долара США і на 7% до євро. У 2015 р. продовжився період низької кон'юнктури в норвезькій економіці, пов'язаний з низькими цінами на нафту і падінням інвестицій в нафтогазову галузь. Обсяг інвестицій в нафтогазову галузь в Норвегії знижувався з кінця 2013 р. і протягом усього 2015 р., що відбувалося як наслідок зниження цін на нафту (реакція на високий рівень собівартості виробництва і відносно низьку рентабельність).

Норвегії вдалося уникнути кризи національної економіки завдяки факторам: зниження обмінного курсу крони на 30%; фіскальна політика, що дозволила доходи нафтогазового сектора накопичувати протягом багатьох років в бюджеті й створити фонд національного добробуту країни в обсязі 737 млрд євро; зниження ставки Центральним банком Норвегії до 0,5% (ставки в реальній економіці близькі до історичного мінімуму – 0%). При цьому в Швеції, Данії облікові ставки ЦБ вже знаходяться в негативній зоні.

Падіння цін на нафту стало однією з головних причин зниження вартості всього норвезького експорту в 2015 р. в порівнянні з 2014 р. Але в зв'язку з ослабленням курсу норвезької крони на 30%, а також, той факт, що нафта продається за іноземну валюту, в якійсь мірі це компенсувало частину норвезького експорту в національній валюті. Сприятливим фактором 2015 р. стало і збільшення в кількісному вираженні експорту нафти на 8 млн. барелів, що в цілому склало 471 млн барелів в 2015 р., що на 2% більше, ніж у 2014 р.

Незважаючи на негативну кон'юнктуру в норвезькому нафтогазовому секторі, можна відзначити і позитивні тенденції. Протягом 2015 р. нафтогазові компанії провели значну роботу щодо підвищення продуктивності праці і змогли знизити собівартість виробництва, що і є запорукою збереження високого рівня ділової активності в нафтогазовому секторі та забезпечення рентабельності проектів в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. IMF World Economic Outlook Database. October 2016. [Електронний ресурс]. IMF. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/02/weodata/index.aspx>.
2. Statistics database. [Електронний ресурс]. – World Trade Organization. – Режим доступу: <http://stat.wto.org/StatisticalProgram/WSDBStatProgramSeries.aspx>.
3. Шведский феномен. [Електронний ресурс]. – BUSINESS TIME. – декабрь 2016. – Режим доступу: http://btime.az/page.html?id_node=358&id_file=2498.